Tao Te Ching

Część pierwsza

1.

Tao, które można wyrazić słowami nie jest prawdziwym Tao.
Imię, które może być nadane, nie jest stałym imieniem.
Bezimienne jest początkiem nieba i ziemi, imię posiadające - matka wszystkich rzeczy.
Dlatego ten, kto wolny jest od namiętności, widzi jego chwałę, a kto namiętnościami jest ogarnięty, widzi je tylko w formie skończonej.
Pierwsze i wtóre są tego samego pochodzenia, lecz z różnymi nazwami. Razem nazywają się najgłębszym. Od jednego najgłębszego do wtórego - drzwi do wszelkiej cudowności.

2.

Kiedy ludzie dowiadują się, że piękne jest pięknym, pojawia się i wstrętne. Kiedy dowiadują się, że dobro jest dobrem, pojawia się i zło.
Dlatego byt i niebyt rodzą siebie nawzajem, trudne i łatwe rodzą siebie nawzajem, długie i krótkie wzajemnie się oblekają w kształt, wysokie i niskie wzajemnie się przyciągają, dźwięki łącząc się zestrajają w harmonię, poprzedzające i następujące dokonuje się jedno za drugim.
Dlatego mądry człowiek wybiera nie czynienie i realizuje naukę bezgłośnie. Wtedy wszystkie rzeczy rozpoczynają ruch i nie zaprzestają. On stwarza i nie posiada, czyni i nie korzysta, dokonuje i nie pyszni się. Ponieważ nie pyszni się nie porzucają go.

3.

Jeśli nie wyróżniać mędrców, to w narodzie nie będzie waśni. Jeśli nie cenić drogocennych przedmiotów, to w narodzie nie będzie złodziei. Jeśli nie widać upragnionego przedmiotu, to serca narodu nie będą podniecone.
Dlatego rządy mądrego człowieka czynią serca pustymi, a żołądki pełnymi. Osłabiają one wolę i wzmacniają kości. Będą stale dążyć do tego, aby naród nie posiadał wiedzy i namiętności, a posiadający wiedzę nie ośmielili się działać. Urzeczywistnienie nie czynienia zawsze przynosi spokój.

4.

Tao jest puste, lecz działając wydaje się niewyczerpane.
O, najgłębsze! Ono wydaje się być praojcem wszelkiej rzeczy.
Jeśli przytępić jego przenikliwość, uwolnić je od chaosu, umiarkować jego blask, upodobnić je do pyłku, to będzie ono wydawać się jasno istniejącym.
Nie wiem czyim ono jest tworem.
Poprzedza ono przodka zjawisk.

5.

Niebo i ziemia nie są humanitarne i odnoszą się one do wszystkich istot, jak do trawy i zwierząt.
Mądry człowiek nie jest humanitarny i nie narusza naturalnego życia narodu.
Przestrzeń między niebem i ziemią podobna jest do miecha kowalskiego i fletu: wewnątrz pusta i prosta. Im silniejszy ruch tym większy skutek.
Ten, kto wiele mówi, często przezywa niepowodzenie. Dlatego lepiej jest przestrzegać środka.

6.

Pustka jest nieśmiertelna i nazywam ją najgłębszym początkiem. Wejście w najgłębszy początek nazywam korzeniem nieba i ziemi. Nieskończone jest jako istnienie i działa bez wysiłku.

7.

Niebo i ziemia są długowieczne. Niebo i ziemia są długowieczne dlatego, że istnieją one nie dla siebie. Oto dlaczego mogą być długowieczne.
Dlatego mądry człowiek stawia siebie za innymi, dzięki czemu okazuje się on przed ludźmi. Lekceważy on swoje życie i tym samym życie jego jest zachowane. Pochodzi to stąd, że mędrzec sobie lekceważy osobiste i tym samym jego osobiste jest spełniane.

8.

Wyższa cnota podobna jest do wody. Woda przynosi pożytek wszystkim ludziom i nie walczy. Ona znajduje się tam gdzie ludzie nie chcieliby być. Dlatego podobna jest do Tao.
Życie powinno wzorować się na ziemi; serce powinno przestrzegać wewnętrznych pobudek, dobroczynność powinna być zgodna z człowieczeństwem, słowo powinno być zgodne z prawdą, kierowanie powinno być zgodne ze spokojem, czyn powinien być współmierny do możliwości, działanie powinno być zgodne z czasem.
I jeśli nie walczyć - nie będzie narzekania.

9.

Kto napełnia nad miarę i ostrzy zbyt ostro, ten nie może długo zachować. Jeśli komnata napełniona jest złotem i jaspisem, to nikt nie jest w stanie jej ochraniać. Jeśli bogaci i wielmoże są dumni, to sami ściągają na siebie nieszczęście.
Jeśli sprawa jest zakończona, człowiek powinien odejść. W tym jest prawo naturalne Tao.

10.

Dla zachowania spokoju duszy należy przestrzegać jedności. Wtedy nie będą budzić się pragnienia. Jeśli uczynić duch miękkim człowiek stanie się podobnym do nowonarodzonego. Jeśli jego postrzeganie staje się czyste, wtedy nie będzie błędów. Miłowanie ludu i kierowanie krajem odbywa się bez mędrkowania. Wrota świata otwierają się i zamykają przy zachowaniu spokoju. Znajomość tej prawdy czyni możliwym nie czynienie.
Rodzić i wychowywać, stwarzać i nie posiadać, tworzyć i nie korzystać, będąc starszym pośród innych nie uważać siebie za władającego - to wszystko nazywa się najgłębszym Te.

11.

Trzydzieści szprych łączy się w jednej piaście formując koło, a używanie koła zależy od pustki między nimi. Z gliny robi się naczynia, a używanie naczyń zależy od pustki w nich. Przebijają drzwi i okna, aby zrobić dom, a korzystanie z domu zależy od pustki w nim. Oto, co znaczy użyteczność bytu i pożytek z niebytu.

12.

Pięć kolorów przytępia wzrok. Pięć dźwięków przytępia słuch. Pięć doznań smakowych przytępia smak. Szybka jazda i polowanie podniecają serce. Drogocenne rzeczy zmuszają człowieka, by dokonał przestępstwa. Dlatego wysiłki mądrego człowieka, skierowane są na to, aby życie nasycić, a nie na to, aby posiadać ładne rzeczy. On rezygnuje z tych ostatnich i zadowala się pierwszymi.

13.

Sława i hańba podobne są do strachu. Wielmożność podobna jest do wielkiego nieszczęścia w życiu. Co znaczy, ze sława i hańba podobne są do strachu? To znaczy, że pośledni ludzie zyskują sobie sławę ze strachem i tracą ją także ze strachem. Co znaczy, ze wielmożność podobna jest do wielkiego nieszczęścia w życiu? To znaczy, że ja mam wielkie nieszczęście, ponieważ cenię samego siebie. Gdy nie będę cenić samego siebie, wtedy nie będę mieć nieszczęścia. Dlatego wielmożny, służąc z samozaparciem ludziom, może żyć pośród nich. Humanitarny, służąc z samozaparciem ludziom, może przebywać pośród nich.

14.

Patrzę na nie i nie widzę, dlatego nazywam je niewidocznym. Słucham go i nie słyszę, dlatego nazywam je niesłyszalnym. Staram się je pochwycić i nie mogę, dlatego nazywam je najdrobniejszym. Te trzy są niewytłumaczalne. Dlatego łączą się one w jedno. Jego wierzch nie jest oświetlony, jego spód nie jest zaciemniony. Ono jest nieskończone i nie może być nazwane. Ono ponownie wraca do niebytu. I oto nazywają je kształtem bez kształtu, kształtem bez istoty. Dlatego nazywają je niejasnym i mglistym. Spotykam się z nim i nie widzę jego twarzy, śledzę je i nie widzę jego pleców.
Trzymając się odwiecznego Tao i opanowując teraźniejszy byt, można poznać odwieczny początek.
Nazywa się nicią Tao.

15.

W dawnych czasach ten, kto był zdolny do oświecenia, znał najdrobniejsze i głębokie. Ukryte, dlatego nie można było ich poznać. Ponieważ nie można było ich poznać, dowolnie nadawano im kształt: one były nieśmiałe, jak gdyby przechodziły zimą przez potok, one były niezdecydowane, jak gdyby bały się swoich sąsiadów; one były ważne jak goście; one były ostrożne, jak gdyby przechodziły po topniejącym lodzie; one były proste jak nieobrobione drzewo; one były nieobjęte jak dolina; one były nieprzeniknione jak mętna woda. To były te, które zachowując spokój, umiały brudne uczynić czystym. To były te, które zdolne czynić długowieczny ruch spokojnym, współdziałały z życiem. One przestrzegały Tao i nie pragnęły wiele. Nie pragnąc wiele, zadowalały się tym, co istnieje, i nie tworzyły nowego.

16.

Doprowadzę pustkę do kresu - zachowam pełny spokój i wtedy wszystkie rzeczy będą wzrastać, a ja czekać będę ich powrotu. Wszystkie rzeczy rozkwitają i wzrastają do swego początku. Powrót do początku nazywa się spokojem, a spokój nazywa się powrotem do życia. Powrót do życia nazywa się stałością. Znajomość stałości nazywa się oświeceniem, a nieznajomość stałości czyni zło. Znający stałość staje się mądrym, mądry staje się sprawiedliwym, a kto jest sprawiedliwy - staje się panującym. Panujący podąża za niebem, niebo podąża za Tao, a Tao jest wieczne. Do końca życia nie zazna niebezpieczeństwa.

17.

Prości ludzie wiedzieli, że mają ludzi wielkich. Oni kochali ich i wywyższali. Potem bali się ich i pogardzali. Dlatego kto nie zasługuje na zaufanie, ten nie cieszy się zaufaniem. Kto jest wnikliwy i wstrzemięźliwy w słowach, ten zyskuje zasługi i dokonuje czynów, i naród mówi, że on przestrzega naturalności.

18.

Gdy usunięto wielkie Tao, pojawił się "humanizm" i pojawiła się "sprawiedliwość". Gdy pojawiło się mędrkowanie, powstała i wielka obłuda. Gdy sześciu krewnych wiedzie spór, wtedy pojawia się "synowski szacunek" i "ojcowska miłość". Gdy w państwie panuje nieporządek, wtedy pojawiają się "wierni poddani".

19.

Kiedy będą zaniechane mędrkowanie i uczoność, wtedy naród będzie stokroć szczęśliwszy, będą zaniechane "humanizm" i "sprawiedliwość", wtedy naród powróci do synowskiego szacunku i ojcowskiej miłości, kiedy będą zniszczone chytrość i wyzysk, wtedy znikną złodzieje i rozbójnicy. Wszystkie te trzy rzeczy pochodzą z braku wiedzy. Dlatego należy wskazywać ludziom, że powinni być oni prości i skromni, zmniejszać osobiste i uwolnić siebie od namiętności.

20.

Kiedy będzie zniszczona "uczoność", wtedy nie będzie i troski. Jednakże niewielka jest różnica pomiędzy obietnicą i pochlebstwem, i jak wielka jest różnica między dobrem i złem. Należy unikać tego, czego ludzie się boja.
O! Jakiż zamęt tam, gdzie wciąż jeszcze nie ustalono porządku. Wszyscy ludzie są radośni, jak gdyby obecni byli na uroczystym przyjęciu lub świętowali nadejście wiosny. Tylko ja jeden jestem spokojny i nie wystawiam siebie na światło. Podobny jestem do dziecka, które nie pojawiło się na świecie. O! Spieszę! Wydaje się, że nie ma miejsca gdzie mógłbym się zatrzymać. Wszyscy ludzie pełni są pragnień, tylko ja jeden podobny jestem do tego, który ze wszystkiego zrezygnował. Jestem serce głupiego człowieka. O, jakże ono jest puste! Wszyscy ludzie pełni są światła, tylko ja jeden jestem pogrążony w mroku. Wszyscy ludzie są zaciekawieni, tylko ja jeden

jestem obojętny. Jestem jak ten, kto unosi się w przestworzach morza i nie wie gdzie by się zatrzymać. Wszyscy ludzie ujawniają swe zdolności i tylko ja jeden podobny jestem do głupiego i nikczemnego. Tylko ja jeden różnię się od innych tym, że dostrzegam źródło życiodajne.

21.

Kształty wielkiego Te podporządkowują się tylko Tao. Tao - rzecz niejasna i mglista. O, mgliste! O, Niejasne! W nim zawarte są rzeczy. O, bezdenne! O, mgliste! W nim zawarte są nasiona. Jego nasiona są całkowicie godne wiary i w nim zwarta jest prawda. Z dawien dawna od naszych dni jego imię nie zanika. Ono istnieje dla oznaczenia początku wszystkich rzeczy. Dlaczego ja znam początek wszystkich rzeczy? Tylko dzięki niemu.

22.

Niepojęte staje się pełnym, krzywe staje się prostym, puste staje się napełnionym, zmurszałe staje się nowym, nieliczne staje mnogie.
Mnogość wywołuje błądzenie. Dlatego mądry człowiek chroni jedność i staje się przykładem dla wszystkich. On nie wystawia siebie na światło - dlatego jaśnieje, on nie mówi o sobie - dlatego jest sławny, on nie wysławia siebie - dlatego jest zasłużony, on nie wywyższa się - dlatego jest starszym pośród innych. On nie walczy - dlatego jest niepokonany na świecie.
W zamierzchłych czasach mówili, że niedoskonałe staje się doskonałym. Czyżby to były puste słowa? Prawdziwe, doskonałe podporządkowuje sobie wszystko.

23.

Należy mniej mówić, przestrzegać naturalności. Silny wiatr nie trwa przez cały poranek, silny deszcz nie pada cały dzień. Kto czyni to wszystko?
Niebo i ziemia. Nawet niebo i ziemia nie mogą uczynić czegokolwiek długowiecznym, tym bardziej człowiek. Dlatego służy on Tao.
Człowiek z Tao - jest tożsamy z Tao. Człowiek z Te - jest tożsamy z Te. Ten, kto utracił tożsamy jest stracie. Ten, kto jest tożsamy Tao, otrzymuje Tao. Ten, kto jest tożsamy Te, otrzymuje Te. Ten, kto jest tożsamy utracie, otrzymuje stratę. Tylko wątpliwości rodzą niewiarę.

24.

Kto wspiął się na palce, nie może stać. Kto robi wielkie kroki nie może chodzić. Kto sam siebie wystawia na światło, nie błyszczy. Kto sam siebie wychwala, ten nie zdobędzie sławy. Kto napada, nie osiąga sukcesu. Kto sam siebie wywyższa, nie może być starszym pośród innych. Wobec Tao, wszystko to nazywa się zbędnym pragnieniem i bezużytecznym postępowaniem. Takich nienawidzą wszystkie istoty. Dlatego człowiek posiadający Tao nie czyni tego.

25.

Oto rzecz w chaosie powstająca, przed niebem i ziemią zrodzona. O, spokojna! O, pusta! Jednako stoi ona i nie zmienia się. Wszędzie działa i nie wystawiona jest na niebezpieczeństwo. Można ją uważać za matkę sfery podniebnej. Nie znam jej imienia. Oznaczając znakiem, nazwę ją Tao. Dowolne dając jej imię, nazwę ją wielka. Wielka - nazwę ją przemijającą. Oto dlaczego wielkie jest Tao, wielkie niebo, wielka ziemia, wielki też jest władca. We wszechświecie jest czterech wielkich, a jednym z nich jest władca.
Człowiek posłuszny jest ziemi. Ziemia posłuszna jest niebu, niebo posłuszne jest Tao, a Tao przestrzega tego, co naturalne.

26.

Ciężkie jest podłożem lekkiego. Spokój jest najważniejszy w ruchu. Dlatego mądry człowiek działa cały dzień, nie porzucając ciężkiej sprawy. Chociaż żywi wspaniałą nadzieję, przebywa w całkowitym spokoju. Na próżno władca dziesięciu tysięcy wozów bojowych, sobą zajęty, tak lekkomyślnie patrzy na świat. Lekkomyślność rujnuje jego podłoże, a jego pośpiech prowadzi do utraty punktu oparcia.

27.

Kto potrafi kroczyć, nie zostawia śladów. Kto potrafi mówić, nie popełnia błędów. Kto umie liczyć, nie korzysta z rachunku. Kto potrafi zamykać drzwi, nie korzysta z zamka i zamyka je tak mocno, że otworzyć nie sposób.
Dlatego mądry człowiek stale umiejętnie ratuje ludzi i nie porzuca ich. On zawsze potrafi ratować istoty, dlatego ich nie porzuca. To nazywa się głębokim oświeceniem. W taki sposób cnota jest nauczycielem niedobrych, a niedobrzy są dla niej podporą. Jeśli nie cenią swego nauczyciela i cnota nie lubi swojej podpory, to chociaż uważają się za rozumnych, pogrążeni są w ślepocie.
Oto co jest najważniejsze i głębokie.

28.

Kto znając swoją odwagę, zachowuje skromność, ten staje się w kraju jak górski strumień. Kto stał się głównym w kraju, ten nie porzuca Te i powraca do stanu niemowlęcia. Kto znając świąteczne zachowuje dla siebie powszednie, ten staje się przykładem dla wszystkich. Kto stał się przykładem dla wszystkich, ten nie różni się od Te i powraca do bezpoczątkowego.
Kto znając swoją sławę pozostaje nieznany, ten staje się głównym w kraju. Kto staje się głównym w kraju, ten osiąga doskonałość w Te i powraca do naturalnego. Kiedy naturalne rozpada się, przekształca się ono w środek, przy którego pomocy człowiek mądry staje się wodzem i jego wielki porządek nie ulega zagładzie.

29.

Jeśli ktokolwiek próbuje siłą opanować kraj, to widzę, że nie osiąga celu. Kraj podobny jest do tajemniczego naczynia, którego nie można dotknąć. Jeśli ktokolwiek dotknie, poniesie klęskę. Jeśli ktokolwiek chwyci, ten utraci.
Dlatego jedne istoty idą, inne podążają za nimi, jedne rozkwitają, inne usychają, jednio wzmacniają się, inni słabną, jedni stwarzają, inni giną.
Dlatego mądry człowiek rezygnuje z nadmiaru, odsuwa rozkosz i marnotrawstwo.

30. Kto służy przywódcy narodu za pośrednictwem Tao, nie zniewala innych krajów za pomocą wojska, gdyż może to obrócić się przeciwko niemu. Gdzie przebywały wojska, tam rośnie tarnina i oset. Po wielkich wojnach następują lata głodu.
Wytrawny wódz zwycięża i na tym poprzestaje i nie ośmiela się on dokonywać gwałtu. On zwycięża i nie napada. On zwycięża i nie chełpi się. On zwycięża dlatego, że zmuszają go do tego. On zwycięża, ale nie jest wojowniczy.
Kiedy istota pełna sił starzeje się - nazywa się to brakiem Tao, zginie przed czasem.

31.

Dobre wojsko - narzędzie nieszczęścia, nienawidzą go wszystkie istoty. Dlatego człowiek przestrzegający Tao nie używa go.
Szlachetny w czasie pokoju wybiera szacunek, a na wojnie stosuje przemoc. Wojsko narzędzie nieszczęścia, nie jest ono narzędziem szlachetnego. On tylko wtedy używa wojska, kiedy zmuszają go do tego. Zasada polega na tym, aby zachować spokój, a w wypadku zwycięstwa - nie wysławiać siebie. Wysławiać swoje zwycięstwo, to znaczy cieszyć się z zabicia ludzi. Kto raduje się z zabicia ludzi, nie może znaleźć współczucia w kraju. Dobrobyt stwarzany jest przez szacunek, a nieszczęście przychodzi od gwałtu.
Z lewa stoją dowódcy skrzydeł - z prawej stoi wódz. Mówią, że należy ich powitać ceremonią pogrzebową. Jeśli zabija się wielu ludzi, to należy z tego powodu gorzko płakać. Zwycięstwo należy uczcić ceremonią pogrzebową.

32.

Tao jest wieczne i nie posiada imienia. Chociaż jest ono istotą maleńką, nikt w świecie nie może go sobie podporządkować. Jeśli wielmoże i władcy są w stanie je przestrzegać, to wszystkie istoty stają się spokojne. Wtedy niebo i ziemią łączą się w harmonii, następuje szczęście i dobrobyt, a naród bez nakazów się uspokaja.
Przy ustalaniu hierarchii pojawiają się imiona. Ponieważ pojawiły się imiona, należy znać granicę. Znajomość granicy stwarza możliwość uchronienia siebie przed niebezpieczeństwem.
Tao znajdując się w świecie, podobne jest do górskich potoków, które płyną do rzek i mórz.

33.

Ten, kto zna ludzi jest rozsądny. Znając siebie jest oświecony. Zwyciężający ludzi - jest silny. Zwyciężający siebie - jest mocarny. Kto zna dostatek - jest bogaty.
Kto działa z uporem posiada wolę. Kto nie traci swej natury - jest długowieczny. Kto umarł, lecz nie jest zapomniany, ten jest nieśmiertelny.

34.

Wielkie Tao przenika wszędzie. Ono może być na prawo i na lewo. Dzięki niemu rodzą się wszystkie istoty i one nie zatrzymują się. Ono dokonuje czynów bohaterskich, lecz nie pragnie dla siebie sławy. Z miłością wychowuje wszystkie istoty, nie staje się ono ich panem. Ono nie ma nigdy własnego pragnienia, dlatego można je nazwać skromnym. Wszystkie istoty powracają do niego i ono nie uważa siebie za władającego. Można je nazwać wielkim. Ono staje się wielkim dzięki temu, że nigdy za takowe się nie uważa.

35.

Kto jawi sobą wielkie Tao, do tego przychodzi cały naród. Ludzie przychodzą i on im nie wyrządza szkody. On przynosi im spokój, pokój muzykę i pożywienie. Nawet wędrowiec u niego się zatrzymuje.
Kiedy Tao wychodzi z ust, jest ono przaśne, bez smaku. Jest niewidoczne i nie można go usłyszeć. W działaniu jest niewyczerpane.

36.

To co ściśnięte - rozszerza się. To co jest osłabione - wzmacnia się. To co jest niszczone - rozkwita. Kto pragnie odebrać cokolwiek drugiemu - niewątpliwie traci własne. Wszystko to nazywa się trudno zrozumiałym. Miękkie pokonuje twarde, słabi zwyciężają silnych. Ryba nie może opuścić głębiny. Ostrego oręża nie należy pokazywać ludziom.

37.

Tao stale realizuje nieczynienie, tym samym nie istnieje nic, czego by ono nie czyniło. Jeśli wielmoże i władcy będą się na nim wzorować, to wszystkie istoty będą się zmieniać same przez się. Jeśli te, które się zmieniają zechcą działać, to ja uspokoję je za pomocą prostego bytu nie posiadającego imienia. Nie posiadający imienia - prosty byt - niczego dla siebie nie pragnie. Brak pragnienia przynosi spokój i wtedy porządek w kraju ustala się sam.

Część druga

38.

Człowiek z wyższym Te nie realizuje dobrych uczynków, dlatego jest on pełen cnoty. Człowiek z niższym Te nie zaniedbuje dobrych uczynków, dlatego nie jest cnotliwy. Człowiek z wyższym Te jest bezczynny i działa przez nieczynienie. Człowiek z niższym Te jest czynny i działa z napięciem. Człowiek "wyższego humanitaryzmu" działa i jego działanie dokonuje się poprzez nieczynienie. Człowiek "wyższej sprawiedliwości" jest czynny i działa z napięciem. Człowiek "wyższej uległości" działa i nikt mu nie odpowiada. Wówczas on zmusza ludzi do szacunku. Oto dlaczego "cnota" pojawia się tylko po utracie Tao, "humanizm" po utracie "cnoty", "sprawiedliwość" po utracie "humanizmu", "szacunek" - po utracie "sprawiedliwości". "Uległość" to oznaka braku zaufania i braku oddania. Jest ona początkiem buntu.
Wygląd zewnętrzny, to kwiat Tao - początek ciemnoty. Dlatego wielki człowiek bierze istotne i pozostawia znikome. Bierze owoc i odrzuca jego kwiat. On wybiera pierwsze i rezygnuje z drugiego.

39.

Oto ci, którzy z dawien dawna przebywają w jedności. Dzięki jedności niebo stało się czyste, ziemia - opoką, duch - wrażliwym, dolina - kwitnącą i zaczęły rodzić się wszystkie istoty. Dzięki jedności wielmoże i władcy stają się w świecie wzorem. Oto co stwarza jedność.

Jeśli niebo jest nieczyste, rozpada się ono, jeśli ziemia jest ruchoma - pęka ona, jeśli duch nie jest czujny, znika on, jeśli doliny nie kwitną, przekształcają się one w pustynie, jeśli rzeczy się nie rodzą, znikają one, jeśli wielmoże i władcy nie są wzorem szlachetności, będą oni obaleni.
Maluczcy są podstawą dla wielkich, a niskie - podstawą wysokiego. Dlatego wielmoże i władcy, którzy sami siebie wywyższają, nie mają trwałego miejsca. Dzieje się tak dlatego, że nie traktują maluczkich jako swojej podstawy. To błędna droga. Jeśli rozebrać wóz, nic z niego nie zostanie. Nie można być drogocennym jak jaspis, ale należy być prostym jak kamień.

40.

Przeciwstawność jest działaniem Tao, słabość jest właściwością Tao. W świecie wszystkie rzeczy rodzą się w bycie, a byt rodzi się w niebycie.

41.

Mądry człowiek, dowiadując się o Tao, dąży do jego urzeczywistnienia. Wykształcony człowiek, dowiadując się o Tao, to wzoruje się na nim, to je traci. Nieuk dowiadując się o Tao, wyśmiewa je. Jeśli nie byłoby wyśmiane, nie byłoby Tao. Dlatego istnieje porzekadło: kto dowiaduje się o Tao, podobny jest do ślepca, kto wnika w Tao, podobny jest do wycofującego się, kto jest na poziomie Tao, podobny jest do błądzącego, człowiek najwyższej cnoty podobny jest do prostaka, wielki oświecony podobny jest do wzgardzonego, bezgraniczna cnota podobna jest do jej braku, rozprzestrzenianie cnoty podobne jest do jej grabieży, istotna prawda podobna jest do jej nieobecności.
Wielki kwadrat nie ma kątów, ogromne naczynie długo jest wyrabiane, silnego dźwięku nie można usłyszeć, wielki kształt nie ma kształtu.
Tao ukryte jest i nie posiada imienia. Lecz okazuje ono pomoc i prowadzi do doskonałości.

42.

Tao rodzi jedno, jedno rodzi dwa, dwa rodzą trzy, a trzy wszystkie istoty. Wszystkie istoty niosą w sobie JIN i JANG, napełnione są TSI i tworzą harmonię.
Ludzi pogardzają tymi, którzy sami siebie wywyższają i nazywają siebie władcami oraz wielmożami. Wszystkie istoty wzmacniają się po osłabieniu i słabną po wzmocnieniu. Ludzie rozpowszechniają swoją wiedzę i ja tym się zajmuję. Okrutni i tyrani nie umierają własną śmiercią. Przytaczam to jako przykład w swoim pouczeniu.

43.

W świecie najsłabsi zwyciężają najsilniejszych. Niebyt przenika wszędzie i gdziekolwiek. Oto dlaczego znam korzyść z nieczynienia. W świecie nie ma niczego, co można by porównać z nauką ciszy i korzyścią nieczynienia.

44.

Co jest najbardziej istotne - sława czy życie? Co jest droższe - życie czy bogactwo. Co jest trudniej przeżyć - zysk czy utratę? Kto wiele oszczędza ten poniesie duże straty. Kto wiele gromadzi, ten poniesie duże straty. Kto zna miarę, ten nie dozna niepowodzenia. Kto zna granicę, ten nie będzie w niebezpieczeństwie. On staje się długowieczny.

45.

Wielka doskonałość podobna jest do niedoskonałości, jej działanie jest nieskończone. Wielka pełnia podobna jest do pustki, jej działanie jest niewyczerpane. Wielka prostata podobna jest do skrzywienia. Wielkie poczucie humoru podobne jest do głupoty. Wielki mówca podobny jest do jąkały. Ruch przezwycięża chłód, spokój przezwycięża żar. Spokój tworzy ład w świecie.

46.

Kiedy kraj zachowuje Tao, konie pracują na roli, kiedy w kraju brak jest Tao, konie bojowe pasą się na polach. Nie ma większego nieszczęścia niż nieznajomość granicy swojej namiętności, i nie ma większego niebezpieczeństwa, niż dążenie do korzyści. Dlatego ten, kto potrafi zadowalać się, jest zawsze zadowolony.

47.

Mędrzec, nie wychodząc z domu poznaje świat. Nie wyglądając przez okno, widzi on naturalne Tao. Im bardziej się oddala, tym mniej poznaje. Dlatego mądry człowiek nie chodzi, lecz poznaje. Nie widząc nadaje nazwy. Nie czyniąc tworzy.

48.

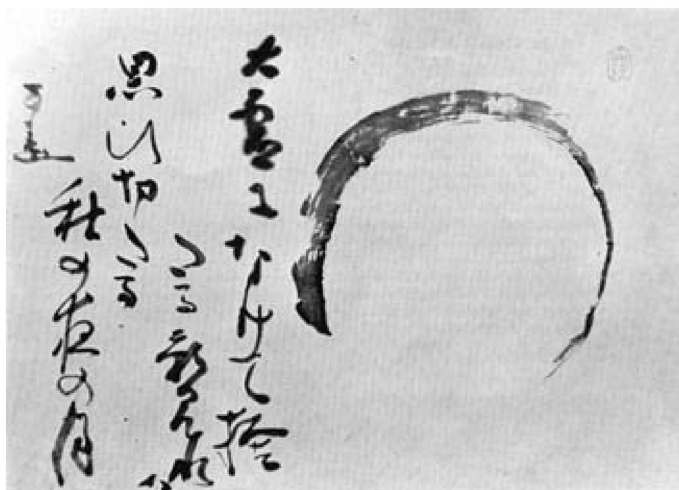
Kto się uczy, codziennie powiększa. Kto służy Tao, z dnia na dzień pomniejsza. W nieprzerwanym pomniejszaniu dochodzi do nieczynienia. Nie ma niczego, co by nie dokonywało nieczynienia. Dlatego podbicie kraju zawsze urzeczywistnia się poprzez nieczynienie. Kto działa, nie jest w stanie opanować kraju.

49.

Mądry człowiek nie ma własnego serca. Jego serce składa się z serca narodu. Dobrym czynię dobro i niedobrym życzę dobra. To właśnie jest cnota zrodzona przez Te. Szczerym wierzę i nieszczerym także wierzę. To właśnie jest szczerość wypływająca z Te. Mądry człowiek żyje w świecie spokojnie i w swoim sercu zbiera myśli narodu. On patrzy na naród jak na swoje dzieci.

50.

Rodzą się i umierają. Spośród dziesięciu ludzi trzech ku życiu i spośród dziesięciu trzech ku śmierci. Spośród każdych dziesięciu jest jeszcze trzech ludzi, którzy umierają na skutek swoich czynów. Dlaczego tak jest? Dzieje się tak dlatego, ze zbyt silne jest w nich lgnięcie do życia. Słyszałem, że ten, kto umie opanować życie, chodząc po ziemi, nie boi się nosorożca i tygrysa, wstępując w bitwę nie boi się uzbrojonych żołnierzy. Nie ma on miejsca, w które nosorożec mógłby wepchnąć swój róg, nie ma w nim miejsca, w które tygrys mógłby wrazić swoje pazury i nie ma miejsca, w które mógłby uderzyć miecz żołnierzy. Dlaczego tak jest? Jest tak dlatego, że dla niego nie istniej śmierć.

51.

Tao rodzi. Te wykarmia. Rzeczy przybierają kształty, kształty dokonują się. Dlatego nie ma rzeczy, która nie uświęcałaby Tao i nie ceniłaby Te. Tao jest uświęcone, Te jest godne szacunku dlatego, że nie wydają one rozkazów, a zgodne są z naturalnością. Tao rodzi, Te wykarmia, pielęgnuje, wychowuje, doskonali, czyni zrodzone dojrzałym, obsługuje, podtrzymuje. Stwarzać i nie zagarniać, tworzyć i nie chwalić się, będąc starszym nie rozkazywać. Oto co nazywa się najgłębszym te.

52.

W sferze podniebnej przebywa początek, który jest matką podniebnej sfery. Gdy poznaje się matkę, to można poznać i jej dzieci. Kiedy już znane są jej dzieci, to nadal należy pamiętać o matce. Wtedy do końca życia nie zaistnieje niebezpieczeństwo. Kto wolny od pragnień i namiętności, do końca życia nie odczuje zmęczenia. Folgujący namiętnościom i pochłonięty swoimi sprawami nie chroni się przed nieszczęściem.
Widzenie najdrobniejszego nazywa się jasnością. Zachowanie słabości nazywa się potęgą. Korzystając z jego blasku, znowu uczynić je jasnym. Wtedy do końca życia nie napotka się niebezpieczeństwa. To się nazywa przestrzeganiem stałości.

53.

Gdybym opanował wiedzę, to szedłbym po wielkiej drodze. Jedyna rzecz, której się obawiam, to działanie. Wielka droga jest doskonale równa, lecz naród lubi ścieżki. Jeśli pałac jest przepiękny, to pola zarastają chwastami, a spichlerze są zupełnie puste. Odziewający się w bogate szaty, noszący ostre miecze, nie zadowalają się jedzeniem i gromadzą nadmierne bogactwa. Wszystko to nazywa się rozbojem i chełpliwością. Jest to naruszenie Tao.

54.

Kto umie stać mocno, tego nie można przewrócić . kto potrafi się oprzeć, tego nie można powalić. Synowie i wnuki po wieczne czasy będą o nim pamiętać. Kto doskonali swoje wnętrze, tego cnota staje się szczera. Kto doskonali życie rodzinne, tego cnota staje się pełna. Kto doskonali gminę, tego cnota staje się rozległa. Kto doskonali cesarstwo, tego cnota staje się bogata. Kto doskonali sferę podniebną, tego cnota staje się powszechna.
Po sobie można poznać innych, po jednej rodzinie można poznać inne, po jednej gminie można poznać pozostałe, po jednym cesarstwie można poznać cały świat. Skąd ja znam świat jako taki? Dzięki temu.

55.

Kto pełen jest doskonałego Te, ten podobny jest do nowonarodzonego. Jadowite owady i żmije nie ukąszą go, dzikie zwierzęta na niego nie napadają, drapieżne ptaki nie atakują go. Kości jego są miękkie, mięśnie słabe, lecz on trzyma silnie. Nie znając więzi dwu płci, posiada on zdolność tworzenia życia. Jest on bardzo wrażliwy. On woła przez cały dzień i jego głos się nie zmienia. Jest on w pełni harmonijny. Znajomość harmonii nazywa się stałością. Znajomość stałości nazywa się oświeceniem. Wzbogacenie życia nazywa się szczęściem. Napięcie ducha w sercu nazywa się uporem. Gdy istota pełna sił starzeje się, nazywa się to naruszeniem Tao. Kto jest bez Tao, ginie przed czasem.

56.

Ci co wiedzą - nie mówią, ci co mówią - nie wiedzą. Kto pozostawia pragnienia, rezygnuje z namiętności, wyzwala siebie z zamętu, maskuje swój blask, łączy się w jedną całość - ten jednoczy się z najgłębszym. Nie można go przybliżyć, aby się z nim pokumać, nie można go przybliżyć, aby nim wzgardzić, nie można go przybliżyć, aby go wykorzystać, nie można go przybliżyć, aby mu zaszkodzić, nie można go przybliżyć, aby go wywyższyć, nie można go przybliżyć, aby go poniżyć. Oto dlaczego jest on w kraju szanowany.

57.

Krajem rządzi się sprawiedliwie, wojnę prowadzi się chytrością. Zawładnięcie krajem dokonuje się poprzez nieczynienie. Skąd ja to wszystko wiem? Oto skąd: kiedy w kraju jest wiele niepotrzebnych rzeczy, naród staje się biedny. Kiedy naród posiada wiele ostrego oręża, w kraju rośnie zamęt. Kiedy wielu jest mistrzów rzemiosła, mnożą się rzadkie przedmioty. Kiedy rozmnażają się ustawy i nakazy, zwiększa się ilość złodziei i bandytów.
Dlatego mądry człowiek mówi: jeśli ja nie działam, naród sam się będzie zmieniał, jeśli jestem spokojny, naród sam się poprawi. Jeśli jestem bierny, naród sam stanie się bogaty, jeśli ja nie mam namiętności, naród staje się prostoduszny.

58.

Kiedy rząd jest spokojny, naród staje się prostoduszny. Kiedy rząd jest czynny, naród staje się nieszczęśliwy. O, nieszczęście! Ono jest podstawą, na której opiera się szczęście. Kto zna ich granice? One nie są stałe. Sprawiedliwość zwykle przekształca się w chytrość, dobro w zło. Człowiek już dawno zabłądził.
Dlatego mądry człowiek jest sprawiedliwy i nie odbiera niczego drugiemu. Jest on bezinteresowny i nie czyni zła. Jest on światły, lecz nie pragnie błyszczeć.

59.

Dla rządzenia krajem i służenia ludziom najlepiej jest zachować wstrzemięźliwość. Wstrzemięźliwość powinna stać się główną troską. Ona nazywa się doskonaleniem Te. Doskonałe Te jest siłą wszechzwycięską. Siła wszechzwycięska jest niewyczerpana. Siła niewyczerpana daje możliwość opanowania kraju.
Początek, z pomocą którego rządzi się krajem, jest długowieczny i nazywa się głębokim i trwałym korzeniem. On - wiecznie istniejące Tao.

60.

Rządzenie wielkim cesarstwem podobne jest do przyrządzania potrawy z drobnych rybek. Jeśli w podniebną sferę ludzie wchodzą drogą Tao, to duchy zmarłych nie czynią cudów. Nie tylko nie będą one czynić cudów, lecz przestaną również szkodzić ludziom. Nie tylko duchy nie będą szkodzić ludziom, lecz i mądry człowiek nie będzie szkodzić ludziom. Ponieważ ani duch ani mędrzec nie przynoszą szkody, to ich Te łączy się w jedno.

61.

Wielkie cesarstwo to dolny bieg rzeki, węzeł podniebnej sfery, samica sfery podniebnej. Samica zawsze niewzruszonością zniewala samca, a w samej istocie niewzruszoności stoi poniżej. Dlatego wielkie cesarstwo zaskarbia sobie względy małego, stawiając się poniżej tego ostatniego, a maleńkie cesarstwo zyskuje sympatię wielkiego tym, że stawia się siebie poniżej, lub tym, że samemu się jest poniżej. Niech wielkie cesarstwo nie pragnie więcej ponad to, aby wszyscy byli jednako nakarmieni, a małe cesarstwo niech nie pragnie więcej niż, służyć ludziom. Wówczas oba otrzymają to, czego pragną. Wielkiemu przystoi być poniżej.

62.

Tao - głębia wszystkich rzeczy. Ono jest skarbem dobrych i obrona niedobrych ludzi. Piękne słowa można głosić publicznie, dobre postępowanie można krzewić wśród ludzi. Lecz dlaczego porzucają niedobrych ludzi? W takim razie po cóż wywyższają władcę i wyznaczają mu trzech doradców?
Władca i doradcy chociaż posiadają cenne kamienie i mogą jeździć w kolasach, najlepiej uczynią przestrzegając Tao.
Dlaczego w dawnych czasach ceniono Tao? W tamtych czasach ludzie nie dążyli do bogactw i wybaczali przestępstwa. Dlatego w sferze podniebnej wysoko ceniono Tao.

63.

Należy realizować nieczynienie, zachować spokój i zachować to, co smaku jest pozbawione. Wielkie składa się z drobnostek, a mnogość z drobiazgów. Na nienawiść należy odpowiadać dobrem. Pokonanie trudnego zaczyna się od łatwego, realizacja wielkiego zaczyna się od małego, gdyż w świecie trudna sprawa powstaje z łatwych, a wielkie - z maleńkich.
Dlatego mędrzec zawsze rozpoczyna sprawę nie od wielkiego, dokonując tym samym wielkiego dzieła. Kto wiele obiecuje, nie zasługuje na zaufanie. Gdzie wiele łatwych spraw, tam wiele jest i trudnych. Dlatego mądry człowiek wnika w trudności, w rezultacie zaś nie doznaje ich.

64.

Spokojne łatwo zachować. To, co jeszcze nie ujawniło cech, łatwo naprawić. Słabe łatwo rozdzielić. Drobne łatwo rozproszyć. Działanie należy rozpoczynać od tego, czego jeszcze nie ma. Zaprowadzać ład należy wtedy, kiedy jeszcze nie ma zamętu. Gdyż wielkie drzewo wyrasta z małego, dziewięcio-piętrową wieżę zaczyna się od garstki ziemi, najdłuższa droga rozpoczyna się od pierwszego kroku.
Kto działa - dozna niepowodzenia. Kto czymkolwiek włada - utraci. Oto dlaczego mądry człowiek jest bezczynny, i on nie doznaje niepowodzenia. On nic nie ma i dlatego niczego nie traci. Ci, którzy dokonując czynów spieszą się, by osiągnąć powodzenie, doznają zawodu. Kto ostrożnie kończy swoje dzieło, podobnie jak je rozpoczął, ten zawsze osiągnie powodzenie.
Dlatego mądry człowiek nie ma namiętności, nie ceni przedmiotów zdobywanych z trudem, uczy się u tych, którzy nie posiadają wiedzy i podążą drogą, po której przeszli inni. Przestrzega on naturalnego porządku rzeczy i nie ośmiela się działać.

65.

W dawnych czasach ten, kto umiał służyć Tao, nie oświecał narodu, a czynił go głupim. Trudno jest rządzić narodem, gdy ten posiada dużą wiedzę. Dlatego kierowanie krajem za pomocą wiedzy jest wrogiem kraju, a bez użycia wiedzy jest szczęściem dla kraju. Kto zna te dwie rzeczy, ten staje się przykładem dla innych. Znajomość tego przykładu, jest znajomością najgłębszego Te. Najgłębsze Te - ono jest i głębokie i odległe. Ono jest zwrócone ku wszystkim istotom. Przestrzegając Te, osiągniesz wszelką pomyślność.

66.

Rzeki i morza dlatego władają równiną, że mogą spływać niżej. Dlatego władają równinami. Kto pragnie wznieść się nad narodem, powinien postawić siebie niżej. Kto pragnie by6ć na czele ludzi, powinien zająć miejsce na końcu. Dlatego choć stoi on przed narodem, to nie jest dla narodu ciężarem, chociaż znajduje się na czele, naród nie wyrządza mu krzywdy. Dlatego ludzie z radością go wywyższają i nie odwracają się od niego. On nie walczy, dzięki czemu jest w świecie niezwyciężony.

67.

Wszyscy mówią, że moje Tao jest wielkie i nie maleje. Jeśliby się zmniejszało, to po długim czasie stałoby się maleńkie. Nie maleje dlatego, że jest wielkie. Posiadam trzy skarby, które cenię: pierwszy to miłość do człowieka, drugi to oszczędność, trzeci polega na tym, że nie śmiem stanąć przed innymi. Jestem pełen miłości do człowieka, dlatego mogę być odważny. Jestem oszczędny, dlatego mogę być hojny. Nie śmiem stanąć przed innymi, dlatego mogę być mądrym wodzem.
Kto jest odważny bez humanizmu, szczodry bez oszczędności, kto będąc na czele odpycha tych, co znajdują się z tyłu, ten ginie. Kto prowadzi wojnę z miłości do

człowieka, ten zwycięża i zbudowana przez niego obrona jest nieprzystępna. Naturalność go ratuje, miłość do człowieka go ochrania.

68.

Mądry wódz nie jest wojowniczy. Prawdziwy wojownik nie bywa gniewny. Umiejący zwyciężać wroga nie napada. Umiejący kierować ludźmi nie stawia siebie w nikczemnej sytuacji. Ja nazywam Te - stroniącym od walki. Oto siła w kierowaniu ludźmi. Znaczy to - przestrzegać praw przyrody i wiekowego porządku.

69.

Sztuka wojenna głosi: nie śmiem zaczynać, powinienem czekać. Nie śmiem posunąć się naprzód choćby o piędź, lecz odstępuję pół mili. To się nazywa działaniem przez nieczynienie, uderzaniem bez wysiłku. W tym przypadku nie będzie wroga i mogę obejść się bez żołnierzy. Nie ma większego nieszczęścia, niż niedocenianie przeciwnika. Niedocenianie przeciwnika zaszkodzi mojemu tajemnemu orężu. W bitwach, ci co się smucą, zwyciężają.

70.

Moje słowa łatwo zrozumieć i łatwo zrealizować. Lecz ludzie nie mogą zrozumieć i nie mogą zrealizować. W słowach istnieje porządek, w sprawach zawarte jest najważniejsze. Ponieważ ludzie ich nie znają, więc nie znają i mnie samego. Ponieważ mało mnie znają, więc jestem drogi.
Dlatego mądry człowiek podobny jest do tego, kto ubiera się w prostą tkaninę a jaspis chowa przy sobie.

71.

Kto posiada wiedzę i udaje prostaka, ten stanął na wysokości. Kto nie ma wiedzy i udaje światłego, ten jest chory. Kto potrafi się wyleczyć - nie choruje. Mądry człowiek nie choruje dlatego, że zdołał się wyleczyć. Dlatego on nie jest chory.

72.

Kiedy naród nie boi się potężnych, wówczas przychodzi potęga. Nie ścieśniajcie jego domu, nie pogardzajcie jego życiem. Kto nie gardzi, ten nie będzie wzgardzony. Dlatego mądry człowiek, znając siebie, nie chełpi się. On lubi siebie i nie wywyższa się. On rezygnuje z samolubstwa i nie pyszni się.

73.

Kto jest odważny i wojowniczy - ginie, kto jest odważny, ale nie jest wojowniczy - pozostaje żyw. Te dwie rzeczy oznaczają: jedna - pożytek, druga - szkodę. Kto zna przyczyny nienawiści do wojowniczych? Wyjaśnienie tego jest trudne i dla mędrca. Naturalne Tao nie walczy, lecz umie zwyciężać. Ono nie mówi, lecz umie odpowiadać. Ono samo przychodzi. Ono jest spokojne i potrafi zarządzać. Sieci przyrody są rzadkie, lecz niczego nie przepuszczają.

74.

Jeśli naród nie boi się śmierci, to po cóż grozić mu śmiercią? Kto zmusza ludzi, by bali się śmierci i lubuje się w tym , tego pochwycę i zniszczę.
Kto ośmiela się tak działać.
Zawsze istnieje nosiciel śmierci, który zabija. A jeśli ktoś go zastąpi, to znaczy, ze zastąpił wielkiego mistrza. Kto zastępując wielkiego mistrza siecze - uszkodzi sobie rękę.

75.

Naród głoduje, gdy zbyt duże są podatki i daniny. Oto dlaczego głoduje. Trudno kierować narodem, gdy rząd jest zbyt czynny. Oto dlaczego trudno kierować. Naród łatwo umiera, gdy zbyt lgnie ku życiu. Oto dlaczego łatwo umiera. Ten, kto lekceważy swoje życie, tym samym ceni swoje życie.

76.

Człowiek po narodzeniu jest słaby i wrażliwy, a po śmierci twardy i zakrzepły. Wszystkie istoty po urodzeniu są słabe i wrażliwe, a po śmierci twarde i zakrzepłe. Twarde i zakrzepłe jest to, co ginie, a słabe i wrażliwe jest to, co zaczyna żyć. Dlatego potężne wojsko nie zwycięża i podobne jest ono do okrzepłego drzewa. Silne i potężne nie posiadają tej przewagi, jaką mają słabe i wrażliwe.

77.

Niebo podobne jest do napinania łuku. Kiedy obniża się jego górna część, podnosi się dolna. Odbiera ono zbędne i oddaje temu, kto jest w potrzebie. Niebo odbiera bogatym i oddaje biednym to, co zostało odebrane. Natomiast ludzkie Tao - odwrotnie. Ono odbiera biednym i oddaje bogatym to, co zostało odebrane. Kto może oddać biednym wszystko, co zbędne? Mogą to zrobić tylko ci, którzy wzorują się na Tao. Dlatego mądry człowiek czyni i nie korzysta z tego, dokonuje zwycięstw i nie chełpi się. On jest szlachetny dlatego, że nie posiada namiętności.

78.

Woda to najbardziej miękka i słaba istota na świecie, lecz w pokonywaniu twardego i zakrzepłego jest niezwyciężona i nie ma sobie równego na świecie. Słabi zwyciężają silnych, miękkie pokonuje twarde. O tym wiedzą wszyscy, lecz ludzie nie mogą tak działać.
Dlatego mądry człowiek mówi: kto wziął na siebie poniżenie kraju, ten staje się panującym i kto wziął na siebie nieszczęście kraju - ten staje się władcą.

79.

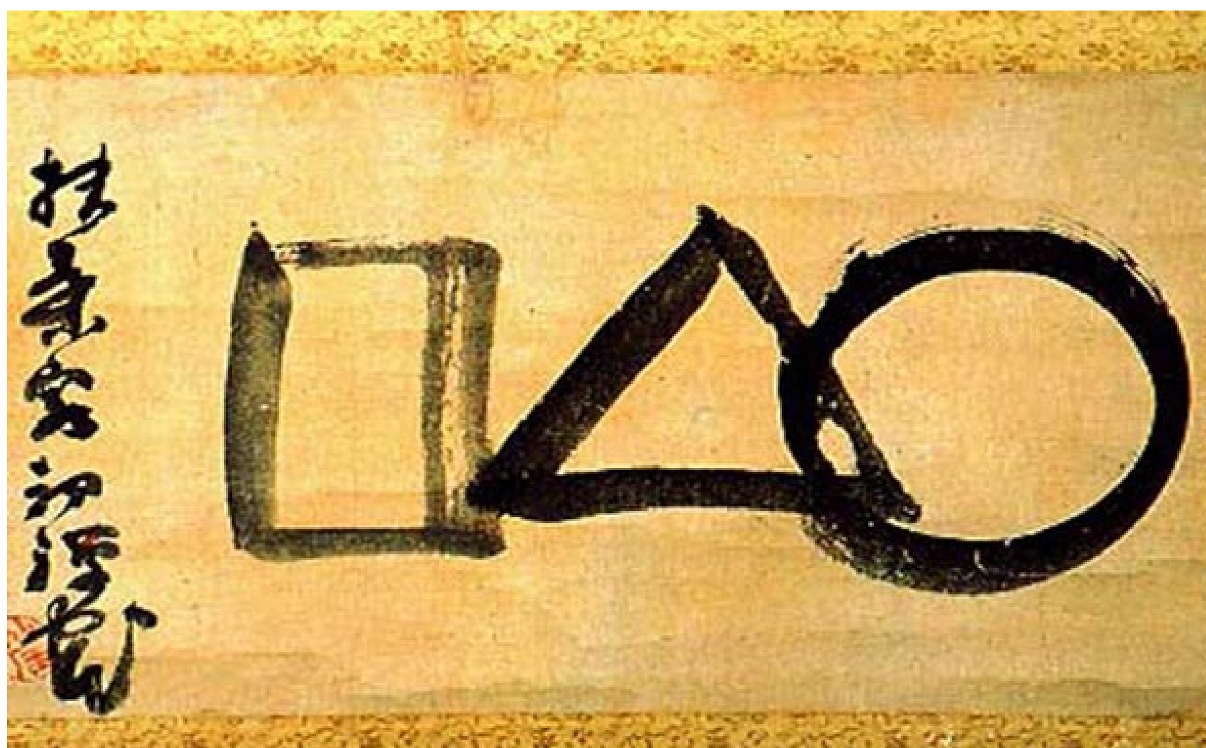
Po wielkim gniewie pozostają następstwa. Spokój można nazwać dobrem. Dlatego mądry człowiek składa przysięgę, ze nie będzie nikomu czynić wyrzutów. Dobrzy ludzie są wierni przysiędze, a niedobrzy ją naruszają. Niebo nie ma krewnych, ono jest zawsze po stronie dobrych.

80.

Państwo należy uczynić maleńkim, a naród wyjątkowym. Jeśli nawet jest wiele oręża, nie należy go używać. Należy sprawiać, by naród do końca swych dziejów nie wędrował daleko. Jeśli nawet są łodzie i wozy bojowe, nie należy ich używać Jeśli nawet istnieją wojska zbrojne, nie należy ich wystawiać. Należy sprawić, by naród znów zaczął pleść węzły i używał ich zamiast pisma. Należy uczynić smacznym jego pożywienie, piękna jego odzież, urządzić mu spokojny dom, uczynić wesołym jego życie. Sąsiednie państwa patrzyłyby na siebie z daleka, słuchałyby jak u sąsiada pieją koguty i szczekają psy, a ludzie do starości i śmierci nie byliby zmuszeni koczować z miejsca na miejsce.

81.

Celne słowa nie są subtelne. Piękne słowa nie zasługują na zaufanie. Dobry człowiek nie jest krasomówcą. Krasomówca nie może być dobry. Wiedzący nie udawania, udowadniający nie wie.
Mądry człowiek niczego nie gromadzi. On wszystko czyni dla ludzi i wszystko oddaje innym. Niebo wszystkim istotom przynosi pożytek i nie wyrządza szkód. Tao mądrego człowieka - wolne od walki nieczynienia.

***

Tłumaczenie na język polski L.Z. - na podstawie wydania rosyjskiego: Yan-Chin-Shun -Drewnekitajskij fiłosof Lao-Tsy i jego uczenije.
Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR. Moskwa-Leningrad 1950, str. 115-159 Lao-Tsy - TAO-TE-KING

Lao-Tse urodził się 14 dnia siódmego miesiąca trzeciego roku panowania cesarza Tingwanga, z dynastii Tszeu, czyli w 54 roku 34-go cyklu (604r. przed narodzeniem Chrystusa) we wsi Khio-dżin, gminie Lai, okręgu Khukien, prowincji Tszu. Nazwisko jego rodowe brzmi Li, przydomek El, zaszczytne imię Pejang, pośmiertne Tan. Lao-Tse to imię nadane mu przez uczniów (znaczy: stary uczony, stary mistrz). Był bibliotekarzem państwowym. Starał się żyć w odosobnieniu i pozostawać nieznany. Służył długo dynastii Tszeu; świadek jej upadku. Porzucił urząd i udał się ku granicy państwa, na wzgórza Hangufluanu, gdzie władał niejaki Jnhi. Tam, dla jego oświecenia, napisał księgę TAO-TE-KING (Drogi i Cnoty Księga) o pięciu tysiącach znaków. Następnie oddalił się. Nikt nie wie gdzie i jak zakończył życie, choć wskazuje się świętą górę, z której uniesiony został ku Niebiosom. Lao-Tse był mędrcem, który ukochał ubóstwo. (Z "Kroniki państwowej Sseki", zapis 104r. przed nar. Chr).